

Kapitulasjonens innhold og rekkevidde

A.F.F.P. 8.2.71

Av advokat Sverre Hartmann

114569

Det er fortjenstfullt at Aftenposten har åpnet sine spalter så generøst for utførlig debatt av ulike kontroversielle spørsmål, også kapitulasjonsproblematikken.

Professor Skodvin har for siste problems vedkommende bidratt med en rekke artikler, både i høst og med en treartiklers serie i januar i år, senest med et svar til Arild Hamsun den 4 ds. A rette opp de skjevheter og misforståelser professoren har bidratt med begrepsmessig, sproglig og logisk, ville nødvendigvis gjøre minst et par større artikler. «Et opplysende aktstykke i norsk okkupasjonshistorie, offentliggjort i Aftenposten den 30. oktober f.å. er egentlig «Et tåkeleggende aktstykke, eftersom det maskinunderskrevne notat av 14. juni i 1941 i beste fall bare beviser det som ikke står til debatt, nemlig at det mellom Norge og Tyskland nødvendigvis måtte herske en krigstilstand de jure så lenge de to lands regjeringer ikke hadde sluttet fred. Spørsmålet idag angår selvfølgelig utelukkende opphevelsen av krigstilstanden de facto som følge av en tilsvarende omfattende kapitulasjonsavtale på militært toppnivå.

Avgjørende er det formelle avtalekomplekset om kapitulasjonen som ialt omfatter fire avtaler, hvorav ingen finnes eller er tilgjengelig, det være seg i original eller originalkopi. Dog kan en tvilende Ola Nordmann trøste seg med at de viktigste punktene dekkes av originale norske underskrifter:

a) Når Trondheimsavtalen av 10. juni 1940 lyder: Die gesamten norwegischen Streitkräfte legen die Waffen nieder... Samtlige norske stridskrefter... så korresponderer denne passus fullt ut med gjenomføringsavtalen av 19. juni 1940 som forefinnes i originalkopi, undertegnet av forsvarssjefens hovedforhandler, daværende oberstløytnant Roscher-Nielsen, og der general Roscher-Nielsen senhøstes 1970 skriftlig har vedkjent seg underskriften. Her henvises det innledningsvis til avtalen av 10. juni om «Die Waffeniederlegung der norwegischen Wehrmacht» — den norske forsvarsmakts våpennedleggelse.

b) Den endring av og det supplement til Trondheimsavtalen som i bekreftede tyske aktstykker fremtrer som Narviktillegget av 11. juni

1940 mellom de to overkommandoer dekkes for det vitale hovedpunkt i pgrf. 1 (jfr. Trondheimsavtalens pgrf. 7) av general Ruges brev til Administrasjonsrådet av 23. juni 1940, et brev som i original befinner seg i Riksarkivet, Oslo, der det bl. a. heter.

«Vi inngikk et kompromiss, den tyske overkommandos representant her skulle kunne gi ordre til fylkesmann Gabrielsen, som så igjen skulle gi disse ordre videre, i sitt navn, til avdelingene i Øst-Finnmark. Forholdet skulle holdes hemmelig for alle unntagen fylkesmannen. På dette grunnlag skulle så Tyskland meddele Russland at Tyskland hadde overtatt vaktholdet i Øst-Finnmark.

Hittil har den tyske overkommando ikke benyttet seg av adgangen til å gi ordre».

De to hovedpunkter har selvfølgelig en særlig interesse når man sammenholder Narviktillegget med hovedbestemmelsen i Trondheimsavtalen dagen før.

Professor Skodvins diskusjon om endringen av ordlyden av pgrf. 1 kommer først i sitt rette perspektiv når man gjør leseren oppmerksom på at den omtsridte præambel om det tyske honnørtillegget for 6. divisjon hele tiden under de forskjellige utkast har stått umiddelbart foran pa. 1, uendret. Honnør til 6. divisjon sto der i sin fulle prakt også da pgrf. 1 ifølge professorens tolkning uomtvistelig gjaldt en total militær kapitulasjon. Hvorfor skulle så 6. divisjon kunne mobiliseres mot og begrense rekkevidden av pgrf. 1 fordi ordlyden endres til det altomfattende «Die gesamten norwegischen Streitkräfte».

I siste instans satser Skodvin tross alt på selve hovedbestemmelsen og skriver, «Aftenposten 4. ds. «... avtaleteksten vart endra fordi dei tyske forhandlarne nå kjende til at avtalen ikkje kunne gjelda for alle norske styrkar». Derfor ble ordlyden av von Falkenhorsts fremskutte stab i Trondheim, der stabschefen var konspisist, endret til «Samtlige norske stridskrefter»... Professorens sans for sprogets valører er imponerende.

DEN NORSKE OPERA vil lørdag 27. februar arrangere operaball på Hotell Bristol etter fremvisningen av «Mascarade».